

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ БАНКІВСЬКИМ КРЕДИТУВАННЯМ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ БАНКІВ

©2022 ГЕРАСИМЕНКО А. В.

УДК 336:64
JEL: G21

Герасименко А. В. Особливості взаємозв'язку між банківським кредитуванням промисловості та фінансовою стійкістю банків

Метою статті є висвітлення особливостей впливу банківського кредитування промисловості на фінансову стійкість банків відповідно до сучасних тенденцій розвитку вітчизняного банківського сектора. У статті розглянуто поточну ситуацію в банківському секторі, проаналізовано динаміку основних індикаторів фінансової стійкості банків. З'ясовано, в основу яких показників фінансової стійкості банків закладено показники кредитування промисловості. Проаналізовано, яким чином стан кредитування промисловості відобразився на окремих показниках фінансової стійкості банків. Зокрема, було зіставлено та проаналізовано динаміку часток промисловості посекторально, у валовій доданій вартості внутрішнього валового продукту та в банківському кредитному портфелі нефінансових корпорацій, що дозволило сформулювати висновки стосовно ефективності використання банківських кредитних ресурсів промисловістю та інвестиційної віддачі фінансових ресурсів. Аналіз на предмет збалансованості фінансових потоків банків, а також їх здатності підтримувати свою ліквідність як важливих показників фінансової стійкості банків здійснено з використанням показника співвідношення кредитних і депозитних коштів окремо по промислових підприємствах, нефінансових корпораціях і в цілому по системі. Проаналізовано характер впливу недіючої кредитної заборгованості промислових підприємств на фінансову стійкість банків. Розкрито основні сучасні тенденції банківського кредитування корпоративних клієнтів, у тому числі промислових підприємств, проаналізовано їх вплив на забезпечення підтримки належного рівня фінансової стійкості банків. У статті запропоновано авторське бачення щодо того, як саме повинні змінитися кредитні відносини банків і промислових підприємств з огляду на досвід їх співпраці в минулі роки та з урахуванням сучасних реалій вітчизняної економіки.

Ключові слова: фінансова стійкість банків, індикатори фінансової стійкості банків, промислові підприємства, банківське кредитування промислових підприємств.

Рис.: 4. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 17.

Герасименко Аліна Валеріївна – аспірантка кафедри фінансів та банківської справи, Університет банківської справи (вул. Січових Стрільців, 11, Львів, 79007, Україна)

E-mail: alina91herasymenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6942-7211>

UDC 336:64
JEL: G21

Herasymenko A. V. Features of the Relationship between Bank Lending to Industry and Financial Sustainability of Banks

The article is aimed at highlighting the peculiarities concerning the impact of bank lending to industry on the financial sustainability of banks in accordance with the current tendencies in the development of the national banking sector. The article considers the current situation in the banking sector, analyzes the dynamics of the main indicators of financial sustainability of banks. It is found out, which indicators of financial sustainability of banks constituted, amongst others, the basis of the indicators of lending to industry. It is analyzed how the state of lending to industry was reflected in certain indicators of financial sustainability of banks. In particular, the dynamics of industrial shares was compared and analyzed by sectors, in terms of the gross value added of gross domestic product and in terms of the bank loan portfolio of non-financial corporations, allowing to formulate conclusions on the efficiency of the use of bank credit resources by industry and the investment return on financial resources. The analysis on the equilibrium of financial flows of banks, as well as their ability to maintain their liquidity, being important indicators of financial sustainability of banks, was carried out using the indicator of the ratio of credit and deposit funds separately for industrial enterprises, non-financial corporations, and for the system in general. The nature of the impact of inoperable credit debt of industrial enterprises on the financial sustainability of banks is analyzed. The article discloses the main current tendencies of bank lending to corporate clients, including industrial enterprises, analyzes their impact on ensuring the proper level of financial sustainability of banks. The article proposes an author's vision as to how the credit relations of banks and industrial enterprises should change, taking into account the experience of their cooperation in previous years and taking into account the modern realities of the national economy.

Keywords: financial sustainability of banks, indicators of financial sustainability of banks, industrial enterprises, bank lending to industrial enterprises.

Fig.: 4. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 17.

Herasymenko Alina V. – Postgraduate Student of the Department of Finance and Banking, Banking University (11 Sichovykh Striltsiv Str., Lviv, 79007, Ukraine)

E-mail: alina91herasymenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6942-7211>

Сучасні тенденції у світовій економіці на фоні загострення воєнних дій на території України свідчать про наближення спалаху чергової масштабної фінансово-економічної кризи. У зв'язку з цим постає ряд актуальних питань, зокрема, чи

мають банки достатній запас фінансової стійкості, аби зберегти існуючий на сьогоднішній день рівень фінансової стабільності; яким чином кредитування промислових підприємств може впливати на фінансову стійкість банків; як можуть змінитися кредитні

відносини банків і промисловості, зважаючи на те, що промисловий сектор є одним із найбільш вразливих напрямків господарської діяльності до фінансово-економічних кризових явищ.

Проблематиці фінансової стійкості та фінансової стабільності банків присвячено досить велику кількість наукових праць, серед яких слід віддати належне працям О. І. Барановського, О. В. Дзюблюка, О. Д. Вовчак, А. Я. Кузнецової, В. І. Міщенко, С. В. Міщенко, Т. С. Смовженко, М. Е. Хуторної. Проблематиці фінансово-кредитних відносин банків і підприємств, у тому числі промислових, присвячені наукові праці О. В. Дзюблюка, О. Л. Малахової, Н. В. Параниці, С. Д. Смолінської та ін. Зокрема, О. В. Дзюблюк та О. Л. Малахова у своїх працях зосереджуються на значенні банків у кредитуванні промислових підприємств і, у цьому зв'язку, на ролі банківського кредиту для розвитку всієї економіки. Можливості розвитку підприємств, у тому числі промислових, у результаті банківського кредитування досліджуються в працях Н. В. Параниці, С. Д. Смолінської та ін. Високо оцінюючи їх вклад, варто зауважити про існування окремих «вузьких» місць у науковій літературі за цими напрямками досліджень, які, на нашу думку, необхідно розглянути більш поглиблено. Зокрема, особливий науковий інтерес становить висвітлення особливостей взаємозв'язку між кредитуванням промисловості та фінансовою стійкістю банків.

Метою даної статті є висвітлення особливостей взаємозв'язку між кредитуванням промисловості та фінансовою стійкістю банків.

Оскільки саме промисловий сектор вважається «локомотивом» розвитку економіки, цілком природно, що співпраця банків і промисловості має довготривалу історію та є надзвичайно багатоаспектним питанням. На сьогоднішній день банки виконують важливу роль у розвитку реального сектора, головним чином, шляхом задоволення попиту останнього в завжди обмежених фінансово-кредитних ресурсах.

Водночас саме промисловий сектор є одним із найбільш чутливих до змін у соціально-економічному середовищі, що підіймає питання щодо його впливу на фінансову стійкість і фінансову стабільність банків. Як слушно зазначають О. В. Дзюблюк, О. Л. Малахова: «вибір стратегії розвитку банківської системи повинен бути тісно пов'язаний із реаліями вітчизняної економіки» [1, с. 53].

Зазначимо, що С. В. Науменкова та С. В. Міщенко тлумачать фінансову стійкість банку як стан банку, який характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю [2]. Своєю чергою, О. В. Дзюблюк і Р. В. Михайлюк визначають фінансову стійкість як одну з фундаментальних передумов стабільності кредитних установ [3, с. 8].

Необхідно наголосити, що останні роки для банківського сектора України ознаменувалися соціально-економічною та політичною нестабільністю, від чого банківська система зазнала значних змін. Зокрема, кількість діючих банків за період 2013–2021 рр., унаслідок політики Національного банку щодо очищення банківського сектора, суттєво змінилася: зі 179 банків у 2013 р. до 71 станом на кінець 2021 р., з їх числа 23 банки зі 100% іноземним капіталом [4]. За цей період банківський сектор подолав роки надзвичайної збитковості (2014 р. – збитки в обсязі 52,96 млрд грн, 2015 р. – 66,60 млрд грн, 2016 р. – 159,38 млрд грн, 2017 р. – 26,49 млрд грн) [4]. Починаючи з 2018 р. банківський сектор почав одержувати прибутки, зокрема за січень – листопад 2021 р. обсяг чистого прибутку банків України становить 65,73 млрд грн, частка процентних доходів у питомій вазі доходів складає 62,5% [4]. Обсяги кредитування за останній рік теж зазнали позитивних змін: з початку 2021 р. обсяг кредитного портфеля банківського сектора збільшився на 100,94 млрд грн, і станом на 01.12.2021 р. становив 1 067,77 млрд грн, з яких кредити, надані корпоративному сектору, – 803,07 млрд грн [4].

Водночас, на фоні воєнної ескалації, з 24 лютого 2022 р. обсяг кредитного портфеля банків лише за декілька днів війни зменшився майже на 2% (станом на кінець лютого 2022 р. – 1 049,60 млрд грн, тоді як на кінець січня 2020 р. – 1070,8 млрд грн), з яких обсяги кредитів, наданих корпоративному сектору, зменшились на 3,29%, або на 26,08 млрд грн [4].

Розглянемо динаміку окремих індикаторів фінансової стійкості банків за останній актуальний період (*табл. 1*).

Аналізуючи динаміку співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів, співвідношення регулятивного капіталу 1 рівня до зважених за ризиком активів, можна дійти висновку про недостатню підтримку банками цих показників на належному рівні в останні роки. Теоретично це ставить під сумнів фінансову стійкість банківської системи. Суттєве зменшення норми прибутку на капітал упродовж першого місяця 2022 р. (на 27,10%) підтверджує дане припущення.

Динаміка співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів (зменшення на 26,78% у 2021 р. порівняно з 2020 р.) свідчить про процес списання недоходних активів, який продовжується й у 2022 р. Співвідношення процентної маржі до валового доходу збільшилося на 18,02% у 2021 р. порівняно з 2020 р., проте не за рахунок збільшення відсоткових ставок за кредитами. За перший місяць 2022 р. цей показник зменшився на 6,36%. Співвідношення кредитів в іноземній валюті до сукупних валових кредитів зменшилося на 19,23% у 2021 р., порівняно з 2020 р., що свідчить про процес дедоларизації кредитного портфеля. Зменшення частки валютних кредитів у портфелі банків продовжується – даний показник

Динаміка окремих індикаторів фінансової стійкості депозитних корпорацій, 2020 р. – початок 2022 р.

№ з/п	Індикатори фінансової стійкості депозитних корпорацій / рік	2020	2021	Зміна 2021/2020, %	Січень 2022 р.	Лютий 2022 р.	Зміна 02.2022/01.2021, %
1	Співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів	21,98	18,01	-18,06	17,99	-	-
2	Співвідношення регулятивного капіталу 1 рівня до зважених за ризиком активів	15,67	11,99	-23,48	11,65	-	-
3	Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів	41,00	30,02	-26,78	29,54	26,60	-9,95
4	Частка в сукупних валових кредитах: нефінансові корпорації	73,14	69,14	-5,47	68,60	68,43	-0,25
5	Норма прибутку на капітал	26,24	37,86	44,28	37,56	27,38	-27,10
6	Співвідношення процентної маржі до валового доходу	45,00	53,11	18,02	58,37	54,66	-6,36
7	Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів	69,10	69,24	0,20	68,58	-	-
8	Співвідношення кредитів в іноземній валюті до сукупних валових кредитів	39,06	31,55	-19,23	32,57	28,87	-11,36

Джерело: розраховано на основі [4].

у лютому 2022 р. зменшився на 11,36%. Таким чином, можна свідчити про наявність негативних тенденцій у підтриманні належного рівня фінансової стійкості банківської системи. Окремими позитивними чинниками, на нашу думку, є скорочення безнадійної заборгованості у кредитному портфелі банків та дедоларизація кредитного портфеля.

Проаналізуємо роль і значення кредитування промислових підприємств у процесах підтримання належної фінансової стійкості банківського сектора.

Зауважимо, що суб'єкти господарювання промислового сектора економіки належать до нефінансових корпорацій. Водночас нефінансові корпорації як клієнти є надзвичайно важливими для загального стану та стійкості фінансових корпорацій, у тому числі депозитних корпорацій (банків) [5, с. 16].

Науковці не виокремлюють кредитування промисловості як чинник впливу на фінансову стійкість і фінансову стабільність банків. Але показники кредитування промисловості використовують в обчисленнях макроекономічних індикаторів, які здійснюють вплив на банки. Крім цього, у цілому, інформація щодо стану кредитування є базою для розрахунку цілого ряду показників, які належать до загальноприйнятих економічних факторів впливу на фінансову стійкість банку.

Так, у Нідерландах для оцінки фінансової стійкості депозитних установ, окрім показників, що характеризують банківську діяльність, використовують

макроекономічні індикатори, які впливають на розвиток банківської системи в цілому: зростання ВВП і промислового виробництва, рівень безробіття, курс євро, індикатор кількості банкрутств протягом останнього року [3].

Відповідно до Керівництва з компіляції індикаторів фінансової стійкості (МВФ, 2007) виокремлюються 12 основних і 14 рекомендованих показників фінансової стійкості депозитних корпорацій (банків) (окремі з них розраховано в табл. 1). Залежно від основи розрахунку їх умовно поділяють на три групи: показники фінансової стійкості на основі капіталу; показники фінансової стійкості на основі активів; показники фінансової стійкості на основі доходів і видатків. Зокрема, на основі активів розраховується співвідношення кредитів за секторами економіки до сукупних валових кредитів, у тому числі, за промисловим сектором економіки [5].

Зазначений індикатор фінансової стійкості, передусім, використовується центральними банками для аналізу макроекономічних зв'язків щодо доступу до фінансових ресурсів та інвестицій для різних секторів економіки, у тому числі для промисловості та будівництва. Однак з 2019 р. Національним банком України даний показник не включається до офіційного звітування у зв'язку зі змінами в методології розрахунку індикаторів фінансової стійкості.

Щоб з'ясувати ефективність розподілу та використання кредитних коштів банку різними секторами промисловості, розглянемо структуру валової доданої вартості внутрішнього валового продукту та

кредитного портфеля банків за секторами промисловості (рис. 1).

Зауважимо, що відповідно до класифікації видів економічної діяльності промислове виробництво класифікують у секція В «Добувна промисловість та розроблення кар'єрів», С «Переробна промисловість», D «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря», E «Водопостачання; каналізація, поводження з відходами» та F «Будівництво» [6].

Як видно з рис. 1, у 2019–2021 рр. не відбулося значних позитивних змін у структурі й ефективності розподілу фінансових ресурсів. Зокрема, при суттєвій частці промисловості у кредитному портфелі банків, частка створюваної ними доданої вартості – суттєво нижча, що свідчить про низьку інвестиційну віддачу фінансових ресурсів, а також про недостатню неефективність їх розподілу між галузями реального сектора. Виключенням залишається сектор будівництва.

Оскільки фінансова стійкість банку, насамперед, передбачає збалансованість фінансових потоків банку, здатність підтримувати свою ліквідність, необхідно звернути увагу на динаміку такого показника, як співвідношення кредитних і депозитних коштів

(*loan-to-deposit ratio – LDR*). Так, А. В. Мельник зазначає, що LDR дозволяє оцінити ступінь забезпеченості кредитних ресурсів коштами, залученими за депозитними програмами банків [8].

LDR розраховується аналітиками та регулюючими органами як показник ризику ліквідності банківського сектора.

У багатьох іноземних джерелах [9, с. 6; 10; 11] зазначається, що LDR, яке дорівнює 100%, засвідчує, що банк видає клієнтам один долар на кожен долар, який він отримує у вигляді депозитів. А це означає, що банк не матиме необхідних резервів на випадок неочікуваних обставин, зокрема вилучень великих депозитів. Таким чином, оптимальне співвідношення кредитів до депозитів має бути нижче 100%. А в разі, якщо банк переважно провадить традиційну діяльність (посередництво), рекомендований рівень співвідношення кредитів до депозитів – 80–90%.

Так, результат, отриманий за допомогою економіко-математичної моделі, побудованою групою індонезійських науковців, серед яких Р. Раджиндра (*R. Rajindra*), Г. Гуасмін (*G. Guasmin*), Б. Бургануддин (*B. Burhanuddin*), Р. Н. Ангграєні (*R. N. Anggraeni*), підтверджує, що при збільшенні LDR під загрозою опиняється ліквідність банку [12].

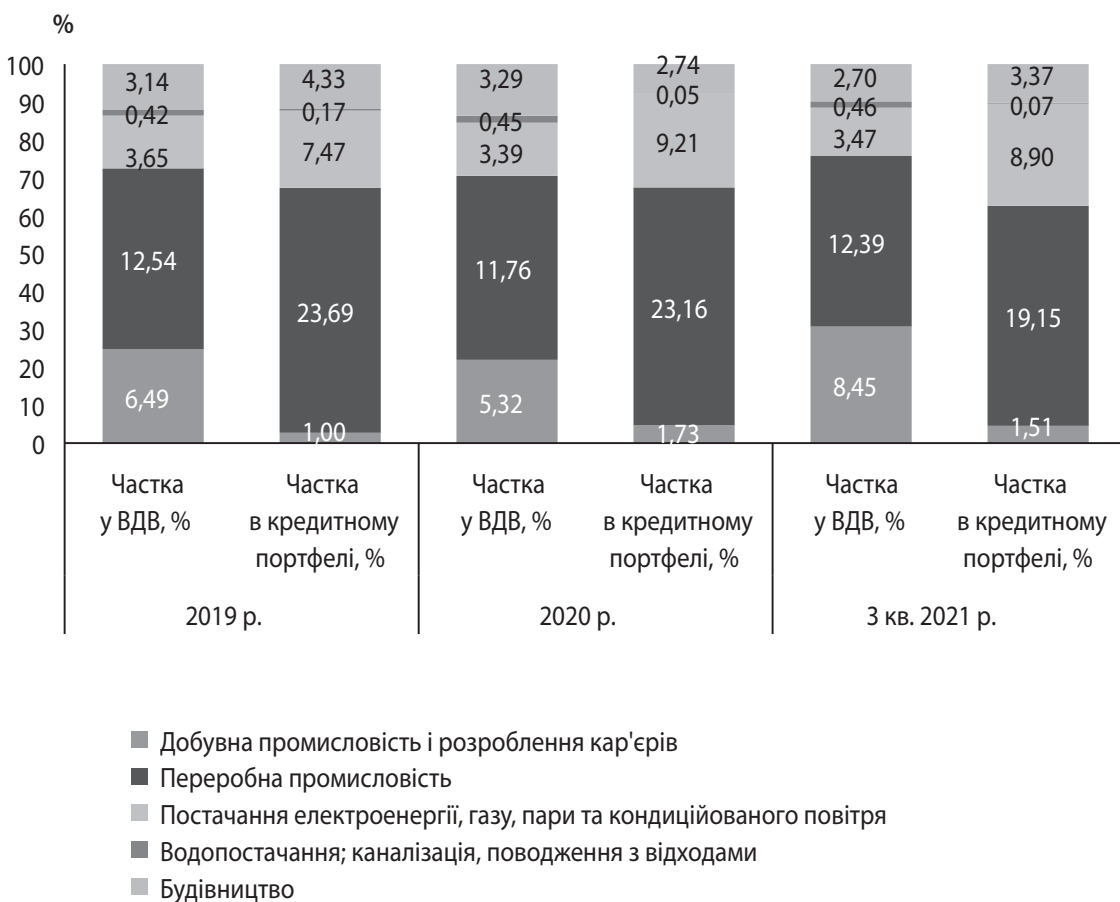

Рис. 1. Структура валової доданої вартості ВВП і кредитного портфеля банків за секторами промисловості, 2019 р. – 3 кв. 2021 р., %

Джерело: розраховано на основі [4; 7].

Водночас, коли LDR є меншим, ніж 100%, це свідчить про уповільнення темпів кредитування, тоді як зобов'язання за зростаючими депозитами потрібно виконувати. На думку А. В. Мельника, оптимальне співвідношення LDR – 100%, що є свідченням збалансованого стану фінансово-кредитної системи держави [8].

Хоча бачення серед науковців стосовно оптимального рівня LDR можуть різнитися, необхідно зазначити, що в країнах Євросоюзу за останні 14 років LDR суттєво знизився: зі 142,8% у 3 кв. 2007 р. до 94,4% у 3 кв. 2021 р. [13].

Показник LDR у вітчизняному банківському секторі за останні роки також демонструє тенденцію до зниження (рис. 2).

Як видно з рис. 2, LDR демонструє стійку тенденцію до зниження. Суттєву роль у формуванні динаміки загального LDR відіграло LDR промисловості, яке сягнуло надзвичайно високого рівня у 2019 р. – 217,96% та стрімко знизилося за підсумками 3 кв. 2021 р. – до 135,64%. У цілому, загальне LDR зменшилося з 90,69% у 2019 р. до 72,91% за підсумками 3 кв. 2021 р. Враховуючи, що при такому LDR темпи кредитування теоретично уповільнюються, тоді як процентні ставки за кредитами за останній рік не зазнали значних змін, виникає питання щодо фінансових джерел виконання зобов'язань банків перед вкладниками.

Для того, щоб зрозуміти ці зміни в LDR, необхідно розглянути ситуацію з недіючими кредитами, наданими банками у промисловість (табл. 2).

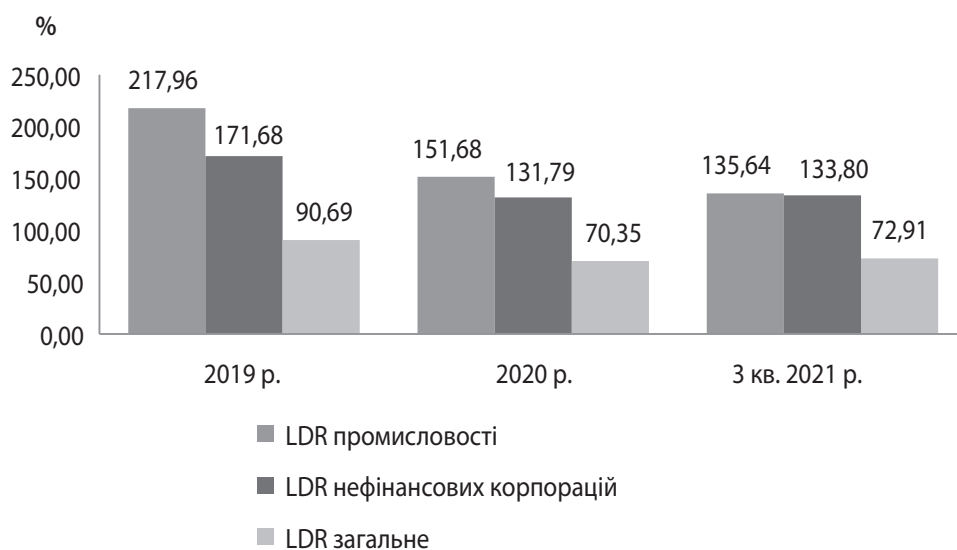

Рис. 2. Динаміка LDR промисловості, нефінансових корпорацій і в цілому по банках України, 2019 р. – 3 кв. 2021 р., %
Джерело: розраховано на основі [4].

Таблиця 2

Структура недіючих кредитів, наданих банками України у промисловість, 2019–2021 рр.

№ з/п	Сектор промисловості	01.12.2019 р.		01.12.2020 р.		01.12.2021 р.	
		Недіючі всього, %	Недіючі, у валюті, %	Недіючі всього, %	Недіючі, у валюті, %	Недіючі всього, %	Недіючі, у валюті, %
1	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	40,73	98,96	34,44	99,04	5,48	62,96
2	Переробна промисловість	58,01	84,65	58,00	84,78	30,89	82,55
3	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	14,65	98,30	15,72	93,82	7,81	86,89
4	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	37,93	41,98	42,12	78,53	2,95	0,00
5	Будівництво	59,79	10,36	65,83	12,97	44,16	11,00
6	Разом, %	49,26	74,86	47,36	78,35	25,19	68,92

Джерело: розраховано на основі [4].

З даних табл. 2 бачимо, що частка недіючих кредитів, наданих банками у промисловість, у питомій вазі всіх кредитів, наданих у промисловість, починаючи з 2020 р., суттєво скорочується: із 49,26% у 2019 р. до 25,19% у 2021 р. Так, дані демонструють, що кредитування промислового сектора було збитковим: фактично половину кредитного портфеля банків у промисловість становили недіючі кредити. Скорочення частки недіючих кредитів, наданих банками, до 25,19% у 2021 р. пов'язано із процесами «детоксикації» кредитних портфелів банків від токсичних активів, зокрема шляхом списання безнадійних боргів клієнтів [14].

Нагадаємо, що схожа ситуація мала місце у 2008 р., коли спостерігалось значне скорочення обсягів недіючих кредитів. Фактично, відбувалося списання заборгованості за кредитами клієнтів банків унаслідок їх масових банкрутств і ліквідації, які були спричинені фінансово-економічною кризою 2008 р.

Слід зазначити, що останніми роками частка недіючих кредитів у кредитному портфелі банків суттєво знизилась (на 18,02% за період аналізу) та становила 33,84% станом на 01.12.2021 р. Зауважимо, що третину в питомій вазі недіючих банківських кредитів в останні роки складали недіючі креди-

ти у промисловість. Однак станом на 01.12.2021 р. їх частка знизилась до 23,32% (рис. 3).

Ще одним важливим трендом на кредитному ринку на сьогоднішній день є процес дедоларизації. Зокрема, частка валютних недіючих кредитів, наданих у промисловість, у питомій вазі всіх недіючих кредитів промисловості, скоротилась на 9,43 п. п. у 2021 р., але все ще залишається високою – 68,92%.

Як слушно зазначає Р. Корнилюк: «... подальше зниження ролі долара у валюті балансу сприятиме вищій фінансовій стійкості банків через нижчу чутливість до раптових курсових коливань» [15].

Необхідно наголосити, що саме валютні кредити, надані у промисловість, довгий час впливали та продовжують здійснювати вплив на якість банківських активів, та, відповідно, на фінансову стійкість банків. На сьогоднішній день частка валютних недіючих кредитів поступово скорочується, відповідно до тенденції дедоларизації кредитних портфелів, однак станом на 01.12.2021 р. вона ще становила більше половини недіючих валютних кредитів банків, а саме – 52,63% (рис. 4).

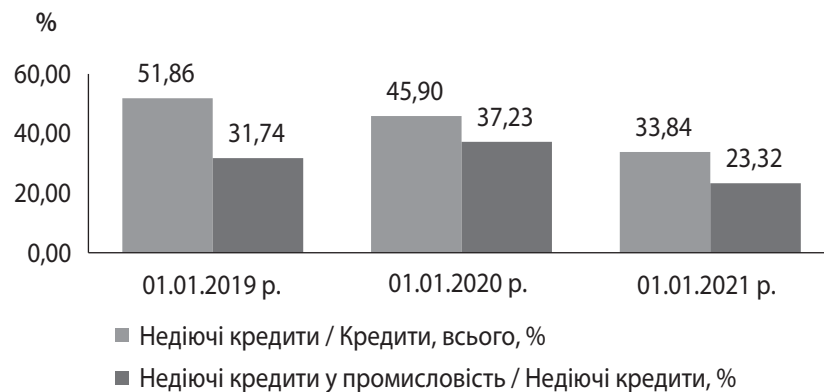

Рис. 3. Динаміка недіючих кредитів, наданих банками у промисловість, 2019–2021 рр., %

Джерело: розраховано на основі [4].

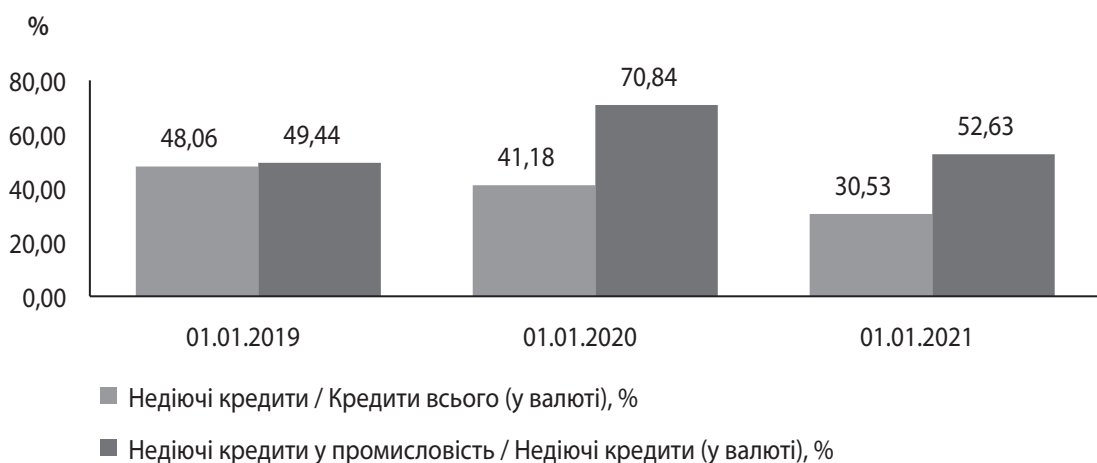

Рис. 4. Динаміка недіючих кредитів, наданих банками у промисловість, у валюті, 2019–2021 рр., %

Джерело: розраховано на основі [4].

Так, незбалансованість та неефективність розподілу кредитних коштів банків між різними секторами промисловості набуває свого пояснення: висока частка непрацюючих кредитів промисловості була на заваді повноцінної інвестиційної віддачі фінансових ресурсів.

Стосовно LDR, зауважимо, що саме політика банків щодо очищення від токсичних активів відіграла важливу роль у тенденції до його зниження.

Водночас необхідно зазначити, що на фоні зменшення недіючих кредитів, протягом усього 2021 р. відбувалося збільшення обсягів банківського кредитування корпоративного сектора. Як зазначається у Звіті про фінансову стабільність за грудень 2021 р., обсяги чистих гривневих кредитів на кінець жовтня зросли більш як на 40% за рік. Це рекордні показники з 2013 р. Левова частка позик надавалася на поповнення обігових коштів, тоді як про масштабну реалізацію інвестиційних проектів за рахунок кредитних ресурсів не йшлося. Збільшення обсягів кредитного портфеля банків забезпечили переважно чотири галузі: оптова торгівля, сільське господарство, харчова промисловість, будівництво [16, с. 29].

На сьогоднішній день питання банківського кредитування промисловості є складно прогнозованим. У цілому, за лютий 2022 р. обсяг кредитів, наданих у промисловість зменшився на 3,08%, або на 25,07 млрд грн. Через воєнні події з боку країни-агресора Кабінет Міністрів України та НБУ узгодили ряд заходів, щоб зменшити тиск на фінансову стабільність банківської системи. Так, банки готові кредитувати критично значущі в умовах воєнного стану підприємства; діє пільгове кредитування під 0% річних на період воєнного стану для будь-якого діючого підприємства; розширюються державні програми кредитування.

Такі кроки є суттєво важливими, оскільки чимало підприємств опинилися в районах активних бойових дій і змушені були евакуюватися в більш безпечні регіони або припинити роботу. Як свідчить опитування ЄБА, лише 17% компаній працюють у повному обсязі, а кожна третя не працює [17].

Яким чином буде складатися ситуація після завершення воєнних дій – є питанням часу та предметом майбутніх досліджень.

ВИСНОВКИ

Таким чином, кредитування промисловості мало останніми роками значний вплив на фінансову стійкість банків, оскільки:

- ✦ невідповідність часток у валовій доданій вартості ВВП і в питомій вазі кредитного портфеля банків України в окремих секторах промислового виробництва показує неефективний розподіл і використання кредитних ресурсів.

Те, що недіючі кредити, надані промисловим підприємствам, становили більше, ніж третину від загального обсягу недіючих кредитів, підтверджує цей факт;

- ✦ валютні недіючі кредити, надані у промисловість, становили більше, ніж половину загального обсягу валютних недіючих кредитів, що, своєю чергою, знижувало фінансову стійкість банків через високу чутливість до зміни валютних курсів;
- ✦ зменшення частки недіючих кредитів, у тому числі недіючих кредитів, наданих банками у промисловість за останній рік, стало поштовхом для оновлення кредитного портфеля, та, значною мірою, сприяло утриманню показників фінансової стійкості банків у межах норми;
- ✦ зменшення норми прибутку на капітал на 27,10%, у тому числі за рахунок зменшення обсягу кредитів банків у промисловість на 3,08% за лютий 2022 р., є прикладом підриву показників фінансової стабільності банківської системи;
- ✦ акцентування держави на необхідності підтримки темпів кредитування корпоративних підприємств з метою утримання фінансової стабільності банків засвідчує існування тісного взаємозв'язку між банківським кредитуванням промисловості та фінансовою стабільністю банків.

На нашу думку, для підтримки належного рівня фінансової стійкості банківського сектора окремі аспекти фінансово-кредитних відносин банків і промисловості повинні зазнати таких змін:

- ✦ введення альтернативних підходів до страхування ризиків кредитування промислових підприємств;
- ✦ скорочення часових інтервалів оцінки кредитними інспекторами банку поточного фінансового стану промислового підприємства-позичальника та його фінансових і майнових поручителів;
- ✦ скорочення часових інтервалів при перевірці банком наявності, стану, ліквідності заставного майна промислового підприємства-позичальника та/або його майнових поручителів;
- ✦ посилення контролю стосовно темпів виконання та дотримання бізнес-плану та техніко-економічного обґрунтування промисловими підприємствами – позичальниками банку;
- ✦ моніторинг на регулярній основі експертами банку існуючих тенденцій у галузях промисловості, до яких належать промислові підприємства-позичальники;
- ✦ введення обмежень щодо надання валютних кредитів у промисловість: кредитування виключно для промислових підприємств-експортерів, за умови надання ними або їх май-

новими поручителями як застави коштів, розміщених на депозитному рахунку банку-кредитора, у валюті кредиту та в обсязі, не меншому, ніж 100% від суми кредиту. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Дзюблюк О. В., Махалова О. Л. Банки і підприємства: кредитні аспекти взаємодії в умовах трансформації економіки : монографія. Тернопіль : Вектор, 2008. 324 с. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/526/1/kredytni_aspekty_vzaemodii.pdf
- Науменкова С. В., Міщенко С. В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури. Київ : УБС, ЦНДНБУ, 2009. 384 с.
- Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : монографія. Тернопіль, 2009. 316 с. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/525/1/finansova_stiyk_bankiv_dzublyck.pdf
- Наглядова статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
- Показатели финансовой устойчивости. Руководство по составлению. Вашингтон, округ Колумбия, США: Международный Валютный Фонд, 2007. 324 с. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>
- Податкова служба України. URL: <http://vl.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-257001.html>
- Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Мельник Л. В. Передумови формування фінансового потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 5. С. 208–214. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/22_2019/31.pdf
- De Vuyst, J., Rotsaert, L. The determinants of the loan-to-deposit ratio and its influence on bank profitability in the Belgian banking sector. *Universiteit Gent*. 2018–2019. URL: https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/784/063/RUG01-002784063_2019_0001_AC.pdf
- Murphy, C. B. Loan-to-Deposit Ratio (LDR). *Investopedia*. 2020. URL: <https://www.investopedia.com/terms/l/loan-to-deposit-ratio.asp>
- Ahern, D. How to Calculate the Loan to Deposit Ratio; Average LDR of the Big Banks. *Investing for beginners*. 2021. URL: <https://einvestingforbeginners.com/loan-to-deposit-ratio-daah/>
- Rajindra, R., Guasmin, G., Burhanuddin, B., Anggraeni, R. N. Costs and Operational Revenue, Loan to Deposit Ratio Against Return on Assets: A Case Study in Indonesia. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*. 2021. Vol. 8. Iss. 5. P. 109–115. URL: <https://www.koreascience.or.kr/article/JAKO202112748674877.page>
- Euro area statistics: official web-site. URL: <https://www.euro-area-statistics.org/banks-balance-sheet-loans?cr=eur&lg=en&page=3&template=1>
- Рівень непрацюючих кредитів (NPL) / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
- Корнилюк Р. Заспокійливий штиль: банківські тренди першого півріччя: Що відбувається у банківському секторі та чи варто хвилюватися за фінансову стійкість свого банку. *Економічна правда*. 26.08.2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/08/26/677190/>
- Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2021 р. / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2021-H2.pdf?v=4
- Рихлицький В. Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства. *Економічна правда*. 23.03.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/>

REFERENCES

- Ahern, D. "How to Calculate the Loan to Deposit Ratio; Average LDR of the Big Banks". *Investing for beginners*. 2021. <https://einvestingforbeginners.com/loan-to-deposit-ratio-daah/>
- De Vuyst, J., and Rotsaert, L. "The determinants of the loan-to-deposit ratio and its influence on bank profitability in the Belgian banking sector". *Universiteit Gent*. 2018-2019. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/784/063/RUG01-002784063_2019_0001_AC.pdf
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Dziubliuk, O. V., and Makhalova, O. L. "Banky i pidpriemstva: kredytni aspekty vzaiemodii v umovakh transformatsii ekonomiky" [Banks and Enterprises: Credit Aspects of Interaction in the Conditions of Economic Transformation]. *Ternopil : Vektor*, 2008. http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/526/1/kredytni_aspekty_vzaemodii.pdf
- Dziubliuk, O. V., and Mykhailiuk, R. V. "Finansova stiiikist bankiv yak osnova efektyvnoho funktsionuvannia kredytnoi systemy" [Financial Stability of Banks as a Basis for the Effective Functioning of the Credit System]. *Ternopil*, 2009. http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/525/1/finansova_stiyk_bankiv_dzublyck.pdf
- Euro area statistics: official web-site. <https://www.euro-area-statistics.org/banks-balance-sheet-loans?cr=eur&lg=en&page=3&template=1>
- Kornyliuk, R. "Zaspokiiyvvi shtyl: bankivski trendy persoho pivrichchia: Shcho vidbuvaetsia u bankivskomu sektori ta chy varto khvilyuvasia za finansovu stiiikist svoho banku" [Soothing Calm: First-half Banking Trends: What's Happening in the Banking Sector and Whether to Worry about Your Bank's Financial Stability]. *Ekonomichna pravda*. August 26, 2021. <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/08/26/677190/>
- Melnyk, L. V. "Peredumovy formuvannia finansovoho potentsialu ipotechnoho kredytuvannia ahrarnoi sfery" [Prerequisites for the Formation of the Financial Potential of the Mortgage Lending of the Agrarian Sphere]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, iss. 5 (2019): 208–214. http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/22_2019/31.pdf

- Murphy, C. B. "Loan-to-Deposit Ratio (LDR)". Investopedia. 2020. <https://www.investopedia.com/terms/l/loan-to-deposit-ratio.asp>
- "Nahliadova statystyka Natsionalnoho banku Ukrainy" [Supervisory Statistics of the National Bank of Ukraine]. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
- Naumenkova, C. V., and Mishchenko, S. V. *Rozvytok finansovoho sektoru Ukrainy v umovakh formuvannia novoi finansovoi arkhitektury* [Development of the Financial Sector of Ukraine in the Conditions of Formation of a New Financial Architecture]. Kyiv: UBS, TsNDNBU, 2009.
- "Pokazateli finansovoy ustoychivosti. Rukovodstvo po sostavleniyu" [Indicators of Financial Stability. Compilation Guide]. Washington DC, USA : Mezhdunarodnyy Valyutnyy Fond, 2007. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>
- Podatkova sluzhba Ukrainy. <http://vl.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-257001.html>
- "Riven nepratsiuiuchykh kredytiv (NPL)" [Non-performing Loan Level (NPL)]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
- Rajindra, R. et al. "Costs and Operational Revenue, Loan to Deposit Ratio Against Return on Assets: A Case Study in Indonesia". *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, vol. 8, iss. 5 (2021): 109–115. <https://www.ko-reascience.or.kr/article/JAKO202112748674877.page>
- Rykhlytskyi, V. "Biznes v umovakh viiny: khto zaznav naibilshykh vtrat ta yak vidnovliuutsia pidpriemstva" [Business in the Conditions of War: Who Suffered the Greatest Losses and How Enterprises are Restored]. *Ekonomichna pravda*. March 23, 2022. <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/>
- "Zvit pro finansovu stabilnist. Hruden 2021 r." [Financial Stability Report. December 2021]. Natsionalnyi bank Ukrainy. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2021-H2.pdf?v=4